
PACIFISTISCH SOCIALISTISCHE PARTIJ

Hoofdbestuur: Voorzitter: Prof. Dr. J. de Graaf, Park Arenberg 93, De Bilt
tel. 030-60054.

Vice Voorz.: Ir. H. J. van Steenis, Franz Schubertstraat 47 Utrecht, tel. 030-
30487.

Secretaris: W. de Wolf, Jac. v. Lennepkade 159, Amsterdam-W. tel. 020-86825.

Penn. meester: W. La Roy, Thorbeckelaan 2, Amstelveen.

Propagandist: J. Brandsen Jr., Nieuwe Keizersgracht 46, Amsterdam-C.

Hfd. Redactie: H. Bovenkerk, Lorentzkade 350, Haarlem, tel. 02500-16353.

Leden: Dr. L. E. W. van Albada, Leeuwarden; C. Houwaard, Rotterdam; W. H. P. Meyer, Zwolle; D. Noordewier, Deventer; A. A. Redeker, Amsterdam; Mevr. T. C. C. Scholte-van Iterson, Bilthoven; H. Wiebenga, Bloemendaal.

Raad van Advies: C. Boeke, Abcoude; A. van Bolhuis, Groningen; Mej. dra. C. M. Burger, Haarlem; Mevrouw M. W. C. Cohen Stuart-Franken, Bennekom; Prof. dr. N. A. Donkersloot, Amsterdam; Mevrouw M. Jongejan-Jansma, Nieuwe Niedorp; G. B. Neering, Zwanenburg; Dr. O. Noordenbos, Amsterdam; Prof. dr. S. C. J. Olivier, Wageningen; Ds. P. J. de Ridder, De Wilp; Mej. J. M. E. S. Le Rütte, Groningen; G. A. Sevink, Nijmegen; Dr. Kr. Strijd, 's-Hertogenbosch; Mr. J. H. van Wijk, Haarlem; P. A. Burggraaf, Amsterdam; J. W. E. Riemens, Amsterdam; Mr. G. H. Slotemaker de Bruïne, 's-Gravenhage.

Orgaan: „Bevrijding” verschijnt per 14 dagen, red. en adm. adres Haarlemmermeerstraat 122 Amsterdam-W.

Beginselprogram

Verantwoording.

Na de tweede wereldoorlog wordt het steeds meer duidelijk, dat de wereld-eenheid niet naderbij komt, maar dat de tegenstellingen groter worden, dat de rechtvaardige verdeling van de aardse goederen niet beter wordt, dát er nog steeds geen duurzame vrede is, integendeel, dat de oorlogsdreiging niet van de lucht is. Hieruit blijkt de onmacht en het gebrek aan visie van de bestaande politieke partijen.

Politiek dakloze socialisten en anti-militaristen hebben zich beraden op de vraag, op welke wijze de stem van het pacifisme, niet alleen als uiting van zedelijke verontrusting, doch ruggesteund door een radicale, socialistische politiek, in het parlement gehoord kan worden.

Omdat wij tot eigen partijvorming pas over wilden gaan, als geen enkele andere democratische mogelijkheid overbleef, hebben wij allereerst getracht dit streven te verwezenlijken met behulp van die bestaande politieke partijen, wier programma's het meest met onze doelstellingen overeenkwamen. Het bestuur van de Socialistische Unie wees een poging tot samenwerking van de hand. Aan het bestuur van de Partij van de Arbeid werd eind 1955 de vraag voorgelegd of deze partij bereid zou zijn op hun kandidatenlijst voor de komende kamerverkiezing één lid op een verkiesbare plaats te zetten, dat geacht kon worden met onze beginselen in te stemmen en daarnaast ons het recht te geven een tweede kandidaat voor een niet-verkiesbare plaats aan te wijzen, waarvoor wij dan propaganda konden voeren, zodat deze eventueel met voorkeurstemmen gekozen zou kunnen worden.

Wij meenden op deze wijze versnippering tegen te gaan en een wezenlijke verbetering van de democratie in te voeren, omdat op deze wijze minderheidsstandpunten ook tot hun recht zouden komen. Wij hadden voldoende vertrouwen in de wervingskracht van ons beginsel, om daarbij aanvankelijk met een tegenwoordiging van 2% genoegen te nemen. Als deze beginselen zonder partijdisciplinaire restricties uitgedragen mochten worden, meenden wij de verdere ontwikkeling met vertrouwen tegemoet te kunnen zien.

Hoewel de bespreking met de delegatie van het bestuur van de Partij van de Arbeid in goede harmonie verliep, ontvingen wij na korte tijd bericht, dat Partijbestuur en Partijraad beide ons voorstel van de hand wezen, omdat zij het politiek onjuist vonden dat door de leden van hun tweede-kamer-fractie verschillende meningen geuit zouden worden en dat zij het voldoende waarborg voor de vrije meningsuiting vonden, als b.v. iemand als ds. Buskes gelegenheid kreeg om in Het Vrije Volk een pacifistisch geluid te laten horen.

Pas nadat deze pogingen mislukt waren en nadat de Socialistische Unie zich uit de verkiezingen had teruggetrokken, besloten wij in Juni 1956 tot oprichting van een nieuwe partij, die aan de volgende kamerverkiezingen zal deelnemen en waarin wij alle radicale, democratische, socialistische en pacifistische krachten willen samenbundelen.

27 Jan. 1957.

Beginselverklaring.

De Pacifistisch Socialistische Partij staat een radicale vernieuwing van ons volksleven voor.

1. Een geestelijke vernieuwing: wij willen duidelijk maken dat de verhoudingen tussen individuen en groepen niet op macht dienen te worden gebaseerd, maar op liefde en recht. Wij willen angst vervangen door vertrouwen en verdeeldheid door samenwerking.
2. Een sociale- en economische vernieuwing: wij erkennen de gelijkberechtigtheid van alle mensen (wat mede tot uiting te brengen is in de economische gelijkheid van allen en in de volledige medezeggenschap van alle werkers in de ondernemingen) en willen de maatschappij zo opbouwen, dat de klassen werkelijk verdwijnen.

Een op deze wijze functionerende staat, die gebaseerd is op de beginselen vrijheid, gelijkheid en broederschap en daaraan een concrete inhoud geeft, kan door zijn beroep op het Amerikaanse en Russische volk een bindend element worden, dat voorwaarde is voor de politieke ontspanning en dat grondslag kan zijn voor één wereldregering.

Aan de nieuwe concrete vormgeving van deze aloude idealen en de bevordering daardoor van meer menselijk geluk, dienen alle mensen die zich van hun verantwoordelijkheid bewust zijn gezamenlijk te werken.

Uitgaande van deze visie en in het besef dat de mensen niet als op zichzelf staande individuen, maar in gemeenschap met en medeverantwoordelijkheid voor elkaar in deze wereld hebben te leven, verenigen de leden van de Pac. Soc. Partij zich op grond van de volgende beginselverklaring:

Democratie

Wij achten geestelijke vrijheid in de ruimst mogelijke zin één van de voorname pijlers van de democratie.

Wij verwerpen zowel op staatkundig als op economisch terrein elk autoritair stelsel en zullen daarom trachten een juiste toepassing van de democratie op elk terrein te bereiken.

Zowel in ambtelijke organen als in de ondernemingen zullen alle volwassen medewerkers een volledige medezeggenschap hebben binnen het raam van algemene regelen, die worden gesteld door langs democratische weg tot stand gekomen hogere organen.

Verwerping van geweld.

Wij verwerpen geweld als middel ter oplossing van geschillen, zowel op internationaal gebied als tussen de verschillende maatschappelijke groepen van één volk. Wij weigeren daarom de militaire paraatheid als factor voor het verkrijgen van een juiste verhouding tussen de volkeren te aanvaarden en keren ons tegen elke bewapening en in het bijzonder tegen de bewapeningswedloop en militaire blokvorming. Wij keren ons met kracht tegen de verdoving van de gewetensdoelstaat door angst, haat en oorlogspsychosen.

Ook de aanvaarding van geweld als middel om sociale revoluties te bewerkstelligen en de daarmee gepaard gaande leer dat het doel de middelen heiligt, verwerpen wij principieel en praktisch.

Volkerengemeenschap.

Wij staan een wereldorde voor, waarin alle mensen dezelfde rechten en plichten hebben, ongeacht ras, nationaliteit, sexe, godsdienst, wereld- en levensbeschouwing, en waarin de hoogste macht door een federale wereldregering wordt geoefend.

Wij achten het een onrustbarend verschijnsel, dat het verschil in levensstandaard tussen verschillende volkeren — in het bijzonder tussen de in het verleden of de thans nog gekoloniseerde volkeren enerzijds en de West-Europese en Noord-Amerikaanse volkeren anderzijds — nog steeds groter wordt. De samenwerking van de technisch ontwikkelde gebieden met de technisch achtergebleven

gebieden, om deze laatste de achterstand — zo snel als voor hen sociaal en cultureel verantwoord is — te doen inlopen, is een ereschuld en een verplichting van menselijke solidariteit en een onmisbaar bestanddeel van de nieuwe strijdwijze voor een vreedzame wereld.

Anti-kolonialisme.

Wij verwerpen het politieke en economische imperialisme en iedere vorm van kolonialisme, d.w.z. het bestuur van het ene volk over het andere, als zijnde in strijd met de menselijke waardigheid, de zelfverantwoordelijkheid en de gerechtigheid. Menselijkheid, rechtvaardigheid en vrijheid zijn de positieve zedelijke waarden, waarvoor de strijd tegen het kolonialisme gevoerd wordt.

Tevens zien wij het kolonialisme als één van de belangrijkste oorzaken van de ongelijkheid in welvaart tussen de volkeren, hetgeen opnieuw ernstig de spanningen verhoogt, waarom wij het principieel en practisch verwerpen.

Nationale rechtsorde.

De bevordering van de ontplooiing tot eigen persoonlijkheid en verantwoordelijkheid van alle leden der samenleving, ieder overeenkomstig eigen aanleg en mogelijkheden, voorzover niet strijdig met de belangen van de gemeenschap, achten wij noodzakelijk.

Ter handhaving van de door de gemeenschap gemaakte wetten zal de Staat over een politiekorps beschikken.

Voor de behandeling van hen die ingevolge botsing met de wetten kortere of langere tijd buiten de gemeenschap geplaatst moeten worden, zal worden uitgegaan van een systeem van heropvoeding en niet van vergelding. In verband hiermede zullen de gevangnissen e.d. worden vervangen door inrichtingen, die volgens dit beginsel worden ingericht en bestuurd.

Het particuliere eigendom zal — voorzover dit in de persoonlijke sfeer valt en dient voor volledige ontplooiing van de mens — door de overheid worden beschermd.

Vererving zal niet mogelijk zijn, met uitzondering van binnen de persoonlijke sfeer vallende goederen.

Economisch leven.

Wij stellen ons op het standpunt, dat een economisch stelsel, waarbij enkelingen of groepen voordeel putten uit de arbeid van anderen, verwerpelijk is. Wij streven naar een samenleving waarin de produktiemiddelen, grond, huizen, transport-, bank- en verzekeringswezen aan de gemeenschap behoren.

Alle ondernemingsvormen, wier doel is winst te maken, dienen te worden afgeschaft.

Alle arbeid dient gericht te zijn op de bevrediging van de rechtvaardige behoeften van allen en daarom behoren de ondernemingen dienst aan de gemeenschap ten doel te hebben. Zij zullen ware werkgemeenschappen worden, waarin ieder een volledige medezeggenschap heeft.

De regeling van produktie en consumptie dient in handen van de gemeenschap te komen.

Bezitsvorming dient te worden beperkt tot die goederen en objecten, welke uit gespaard geld zijn verkregen en die uitsluitend dienen tot persoonlijk gebruik, gebruik door eigen gezin, of die gerekend kunnen worden te behoren tot de persoonlijke liefhebberij.

Rechtsorde van de Arbeid.

Arbeid ten behoeve van de samenleving behoort zowel tot de rechten als tot de plichten van haar leden. Zij wordt beloond zonder aanzien des persoons.

Arbeid, die de samenleving of het individu schade berokkent, dient te worden afgedruisd of bestreden. De duur van de dagelijkse arbeid dient bepaald te worden op het belang van de gemeenschap.

De verder voortschrijdende beperking van de arbeidsduur dient vergezeld te

gaan van de intensieve vorming van de opgroeiende mens. De ontwikkeling van het verantwoordelijkheidsbesef, als ook de kunst van de vrijetijds-besteding moet daarbij een vooraanstaande plaats innemen.

Sociale voorzieningen.

Wij achten het treffen van sociale voorzieningen op ruime schaal noodzakelijk, opdat iedereen, die door omstandigheden buiten zijn schuld zich geheel of gedeeltelijk buiten de gemeenschap geplaatst zou voelen, daarvan toch een volkomen gelijkwaardig lid kan zijn.

Een redelijke bestaansmogelijkheid zal een ieder worden gegarandeerd.

Verzuiling.

Wij achten de steeds om zich heen grijpende verzuiling een ernstig gevaar voor ons volksbestaan en terugdringing van deze verzuiling door onderling overleg is daarom noodzakelijk.

Wij staan een nationale radio- en televisie-omroep voor, waarin zoveel mogelijk alle schakeringen tot hun recht komen. Wij zijn daarom voorstanders van een schoolbestel hetwelk door overleg tussen de onderscheidene bevolkingsgroepen moet worden bereikt.

Zowel uit democratische overwegingen als op grond van de gewetensvrijheid dient de vrije keuze en de medezeggenschap van de ouders in het onderwijs van hun kinderen gegarandeerd te worden.

Gezin.

De bescherming van het gezinsleven zal tot de plicht van de gemeenschap behoren.

Cultuur-Onderwijs-Opvoeding.

De cultuur is onvervreemdbaar eigendom van en moet derhalve toegankelijk zijn voor alle leden van de gemeenschap. De ontwikkeling van de cultuur en de culturele verheffing dienen door de overheid bevorderd te worden.

Het onderwijs is het belangrijkste middel, dat de gemeenschap heeft om zich verder te ontwikkelen. Het zal over de gehele linie kosteloos zijn en worden verstrekt aan een ieder naar de mate, waarin men daartoe door zijn of haar aanleg geschikt is.

Het onderwijs zal niet alleen gericht zijn op het bijbrengen van kennis, maar ook op karaktervorming en op het verdiepen van inzicht en sociaal besef, zodat het werkelijk bijdraagt aan de ontplooiing van de menselijke persoonlijkheid.

Het onderwijs zal er op gericht moeten zijn het verlangen bij de jeugd naar vrede in de wereld te bevorderen.

De lichamelijke opvoeding zal een wezenlijk deel van het onderwijs moeten zijn.

Waar gebleken is, dat karaktervorming, saamhorigheidsgevoel en groei van de persoonlijkheid in gunstige zin worden bevorderd door de vrije jeugdvorming in het z.g. „derde milieu”, dienen ontplooiingsmogelijkheden voor de jeugdbeweging te worden geschapen en in stand gehouden.

Volksgesondheid en Volkshuisvesting.

In het belang van een zo hoog mogelijk op te voeren volksgezondheid behoren de algemene gezondheidszorg alsmede geneeskundige behandeling en verzorging over de gehele linie ten dienste van alle leden van de volksgemeenschap te staan.

Het recht van elk lid van de samenleving op een huisvesting, die aan redelijke en zedelijke eisen voldoet, is onvervreemdbaar. De overheid zal hiervoor de nodige voorzieningen treffen.

Huisvesting zal niet voor exploitatie gebruikt mogen worden.

Verkiezingsmanifest

De PSP, die steeds meer het verzamelpunt wordt van allen die inzien dat socialisme en atoombom onverzoenlijk zijn, spreekt zich uit voor:

- Zelfstandige politieke plaatsbepaling;
- Nationale ontwapening;
- Federale wereldregering;
- Productie uitsluitend ten behoeve van de gemeenschap;
- Volledige medezeggenschap in de bedrijven;
- Economische gelijkheid.
- Verbetering van de democratie.

Op grond van deze principiële richtlijnen komt zij tot een 4-jaren plan. waarvan de voornaamste punten zijn:

- Uittreding uit de NAVO;
- Uitdrukkelijke afwijzing van raketbases en atoombewapening;
- Afschaffing van de militaire dienstplicht en opheffing van de Bescherming Bevolking;
- Onmiddellijke drastische verlaging van de defensie-uitgaven;
- Het beschikbaar stellen van minstens 10 procent van de tegenwoordige bewapeningsuitgaven voor hulp aan de technisch achtergebleven gebieden;
- Onderhandeling met Indonesië, uitgaande van de bereidheid om de soevereiniteit van dit land over West Nieuw-Guinea te erkennen;
- Onmiddellijke opheffing van de bestedingsbeperking;
- Herstel van de democratie in de vakbonden;
- Herstel van het stakingsrecht;
- Een veertig-urige werkweek;
- Ernst maken met de socialistische eisen van socialisatie en medezeggenschap;
- Drastische opvoering van de bouw van woningwetwoningen en scholen;
- Grondige verbetering van het onderwijs;
- Geen korting van ambtenarenpensioen bij uitkering AOW;
- Een nationale omroep in de geest van het plan van de VPRO.